

ARASINAV ÖNCESİ GÜMÜŞ NOT

TÜRK İDARE TARİHİ

OTARŞI: Ekonomik olarak kendi kendine yeterli olma hâlidir.

Türklerin kurduğu ilk siyasi örgütlenme **GÖKTÜRKLER**de görülür.

Uygur hükümdarlarının Çin kültürü ile kurdukları doğrudan ilişkiler, **Mani dininin** Türkler arasında popüler hâle gelmesine, bir süre sonra da **resmi din** olarak kabul edilmesine yol açmıştı.

Eski Türk dilindeki "törüg", günümüz **kanunu** ile eş anlamıydı.

ESKİ TÜRKLERDE HÜKÜMDARLIK İDARESİNİN İLKELERİ: Oksızlık (Bağımsızlık), Uluş (ülke), Kün (Halk), ve Töre (kanun).

TALAS SAVAŞI: Müttefik Abbasi - Karluk ordusunun Çinlileri yendiği ve bunun sonucunda **Orta Asya kapılarının İslamiyet'e açıldığı** savaştır (751).

DİVÂN-I RİSÂLET: Risalet, Arapça bir kelimedir ve "elçilik" anlamına gelmektedir. Makamın başında olan bürokrat (**sâhib-i Divân-ı risâlet**), sultan adına **tüm dış temasları** yürüten kişiydi. Ofisin önemi, yoğun çalışma saatlerinden de anlaşılmaktaydı.

REÂYÂ: Vergiye tabi olan askerî seçkinler dışında kalan Müslüman veya gayrimüslim tebaaya Osmanlılarda kullanılan terimdir.

ÂŞIKPAŞAZÂDE: Osmanlı kronik yazarlarından eseri günümüze ulaşabilen **en erken tarihli kroniğin yazarıdır**. Eserini XI. yüzyıl başlarında kaleme almıştır.

Osmanlı devşirme sisteminde Saraya ayrılmış olanlara **ıçoğlanı**, denirdi.

Yeniçeri Ocaklarına ayrılmış olanlara ise **acemioğlanları** denirdi.

SEYFİYE SINIFI (EHL-İ ÖRF): Osmanlı Devleti'nde padişah örfünü uygulayan sınıftır. Yönetim ve askerlik görevini yerine getirir.

Divan-ı Hümayun'daki kamu personeli:

1. ASIL ÜYELER:

- Vezir-i azam,
- Kubbealtı vezirleri,
- Kadı askerler,
- Nişancı,
- Defterdarlar,
- Rumeli beylerbeyi,

Nişancı tuğra çeker, **tahrir defterleri üzerinde değişiklik yapma** hakkına sahiptir. Yabancı **devletlerden gelen nameleri** Osmanlıcaya çevirir.

ARASINAV ÖNCESİ GÜMÜŞ NOT

TÜRK İDARE TARİHİ

Ülke idaresinde **eyaletin bir alt birimi SANCAK**.

Sancaktaki en üst dereceli yöneticisi **SANCAK BEYİ**.

YUSUF HAS HÂCİB (1017- 1077): Balasagunlu Yusuf olarak da anılan, Türk dilinin yüz akı, aynı zamanda dönem siyaset anlayışını gözler önüne seren **KUTADGU BİLİG** (kutlu kılan bilgi) isimli eserin yazarı, Karahanlı devlet adamı.

DANDANAKAN SAVAŞI (1040): Selçukluların rüştünü ispatladığı, bağlı oldukları **Gaznelileri dize getirdikleri**, bir anlamda devletlerinin temellerini attıkları savaştır.

Büyük Selçuklu Devleti yıkılırken, ülke toprakları üzerinde hanedan üyelerince kurulan devletler:

- **Suriye Selçuklu Devleti**
- **Kirman Selçuklu Devleti** (Çağrı Bey'in oğlu Kavurd tarafından İran'ın güneyinde kurulan ve 1187 yılında Oğuzlar tarafından yıkıldı.)
- **Irak Selçuklu Devleti**
- **Anadolu Selçuklu Devleti**

DANDANAKAN SAVAŞI (1040): Selçukluların rüştünü ispatladığı, bağlı oldukları **Gaznelileri dize getirdikleri**, bir anlamda devletlerinin temellerini attıkları savaştır.

Selçuklu Devletinde merkez teşkilatı:

1. Tuğrâ ve İnşâ Divanı
2. Divân-ı İstifâ-yı Memalik
3. Divân-ı İşrâf-ı Memâlik
4. Divan-ı Arzi'l-cuyuş

DİVÂN-I HÜMÂYÛN: Osmanlı merkez teşkilatının en önemli organı olan Divân-ı Hümâyûn, "Padişah Divânı" anlamına gelmektedir.

- Bizzat padişahın, onun bulunmadığı zamanlarda ise **vezirin başkanlığı** altında başkentte veya padişahın bulunduğu yerlerde toplanan bir kuruldur.
- **Fatih Kanunnamesi ile hukuki niteliği tam olarak şekillenmiştir.**
- Fatih zamanında başkanlığı veziriazama bırakılmıştı.
- Divân kararları şeri ve kanuni hükümlere göre verilirdi.